

Bijlage: Gelovige en theologische visie op kerk, eucharistie en bisschopsambt van het bestuur van de Nederlandse Provincie van de Dominicanen.

1. Kerk-zijn speelt zich af tussen meerdere polen, zoals die tussen traditie en hedendaags geloofsaanvoelen, tussen lokale kerk en wereldkerk, tussen regels en vernieuwing, tussen voorschriften en aanpassingen. Juist in die polariteiten kan de Eeuwige zich in de kerkgemeenschap, naar een woord van Edward Schillebeeckx, openbaren als degene die, in blijvende trouw, elke dag nieuw is. Het is daarom van het grootste belang dat een bisschop bruggen bouwt tussen al die polen: tussen gelovigen onderling en tussen gelovigen en de gezagsdragers in de kerk. Zo vervult hij zijn taak om behoeder van en leraar in het geloof te zijn voor de lokale kerk die aan hem is toevertrouwd. Is de bisschop geen bruggenbouwer, en beperkt hij zich slechts tot eenzinnige richtlijnen en voorschriften waaraan een ieder blindelings te gehoorzamen heeft, dan verkommert de kerkgemeenschap terwijl het nu juist zijn taak is haar tot bloei te brengen. De vrijheid van de kinderen Gods, die een teken is van de aanwezigheid van de Geest van de Jezus (vgl. 2 Kor. 3,17), wordt gefnuikt. Dat alles impliceert o.i. dat, indien een bisschop meent dat tegen een van zijn medewerkers een disciplinaire maatregel moet worden genomen, hij de noodzaak hiertoe inhoudelijk en op voor betrokkene navolgbare wijze dient te beargumenteren, rekening houdend met de genoemde meerpoligheid van het kerk-zijn.
2. Juist de eucharistieviering verzet zich tegen eenzinnige richtlijnen, geboden en verboden en tegen een messcherp onderscheid tussen geldig en niet geldig. Immers, juist in de eucharistie komt aan het licht hoe meerdimensionaal het goddelijk mysterie is. In de eucharistie spreekt God mensen aan op hun verantwoordelijkheid, maar draagt Hij hen tegelijkertijd in hun beperktheid, roept God hen op tot overgave, maar zendt Hij hen tegelijkertijd uit om in Zijn naam het aanschijn der aarde te vernieuwen. In de eucharistie wordt de aanwezigheid van God gevierd en herdacht als de Afwezige. Toen de opgestane Heer met de Emmausgangers het brood brak, verdween Hij uit hun gezicht op het moment dat zij Hem herkenden (Lc 24,13-35). Dood en verrijzenis, aan- en afwezigheid van God, geloofsovergave en opdracht: dat alles komt samen in de eucharistie, waarin Gods veelzijdige en paradoxale aanwezigheid gevierd wordt. En dit gebeurt in oude, vertrouwde woorden, maar ook in telkens nieuwe, omdat Gods mysterie nu eenmaal onuitputtelijk is. Als geloven verschrompelt tot geloven op gezag en je houden aan de vaste en onveranderlijke rubrieken, verdwijnt het zicht op deze meerdimensionale rijkdom van Gods aanwezigheid in de eucharistie.
3. In het Johannesevangelie zegt Jezus tegen zijn leerlingen dat hij hen geen slaven meer noemt, maar vrienden, omdat Hij alles wat Hij van zijn Vader heeft gehoord aan hen heeft bekendgemaakt (Joh.15,15). Precies deze vriendschap tussen Jezus en zijn volgelingen vormt de bijbelse basis van de kerk als het Volk van God en van de onfeilbare geloofszin van alle geledingen van dit volk in hun onderlinge samenhang. Paus Franciscus drukt dit in een recent interview als volgt uit: "Het volk is subject en de Kerk is het Volk Gods dat door de geschiedenis trekt in vreugde en in pijn. Sentire cum Ecclesia [meevoelen met de kerk] ligt dus voor mij in het deel uitmaken van dit volk. Bovendien is het geheel van gelovigen onfeilbaar in het geloof en deze onfeilbaarheid komt tot uiting in de bovennatuurlijke geloofszin van het hele volk dat op pad is."[...] "Wanneer de dialoog tussen de mensen, de bisschoppen en de paus zich op die weg engageert en loyaal is, dan geniet die dialoog de bijstand van de Heilige Geest."¹ Paus Franciscus toont zich hier de dialogale bruggenbouwer tussen alle geledingen in de kerk die hij als bisschop en paus wil en moet zijn. En dit niet uit toegeeflijkheid, maar op grond van het wezen van de kerk zelf die in haar geheel als Volk Gods drager is van de geloofszin.

¹ Antonio Spadaro, 'Interview met Paus Franciscus', in: *Streven*, september 2013, p. 10.

Deze visie houdt o.m. in dat een bisschop altijd moet luisteren naar de lokale kerkgemeenschap, die niet alleen maar onderricht moet worden in het geloof, maar ook zelf drager is van dat geloof. Het hierboven aangehaalde citaat van paus Franciscus gaat terug op Vaticanum II. Dit concilie drukte uit dat het groeiend inzicht in de traditie altijd mede tot stand komt door de gelovigen en hun beschouwing, studie en ervaring.² De bisschop moet herder en leraar zijn en zich wijden aan de hem toevertrouwde taak om de waarheid en betekenis van het geloof te belichten. Maar hij kan dit alleen doen, als hij zich ook laat beleren door de gelovigen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd en hen bemoedigt bij hun pogingen om tot uitdrukking te brengen wat zij als gelovigen aan waardevols ontdekken in het moderne leven. Dit was de kerkvisie die Vaticanum II heeft willen initiëren en die in Nederland met enthousiasme is onthaald, maar helaas door de ontwikkelingen in de kerk sindsdien naar de achtergrond is gedrongen, met vele schadelijke gevolgen voor de kerk, waarvan het eenzijdig opgelegde ontslag van Harry Huisintveld er slechts één is in een heel lange rij.

Bijlage bij de open brief aan het parochiebestuur en de parochianen van de St. Jan de Doperparochie, Vecht en Venen d.d. 24 oktober 2013

² Dogmatische constitutie over de goddelijke openbaring (*Dei Verbum*), n° 8.